

De tien geboden als wegwijzers naar de vrijheid.

Zondag 8-3-2015, 3^e zondag in de veertigdagentijd, B

De tien geboden als wegwijzers naar de vrijheid.

Klinkt dat niet erg tegenstrijdig? Geboden lijken toch vooral te zeggen wat iemand móet doen of moet laten. Dan denken we aan allerlei regels waar een mens zich aan moet houden.

Toch is het met deze Bijbelse 10 geboden anders. De grondtekst van de Bijbel spreekt niet over geboden, maar over woorden. De inleidende zin luidt: Ik ben de Heer, uw God, die u heb weggeleid uit het slavenhuis. Eigenlijk zijn het woorden voor het volk van Israël voor de tijd na de slavernij, richtingwijzers voor een nieuw en vrij leven in het beloofde land.

En wij hebben er steeds meer en vooral strenge regels van gemaakt, waaraan mensen de maat werd genomen, waartegen mensen konden zondigen. Maar ook voor ons zijn ze bedoeld als richtingwijzers. Ze willen waarden aangeven, waarden die ons leven waardevol maken, waarden die de waardigheid van de mens beschermen. Zonder waarden is niets de moeite waard in het leven.

De tien woorden zijn dus richtingwijzers op onze levensweg, richtingwijzers voor ons leven en samenleven hier en nu. Richtingwijzers om de waardigheid van de mens overeind te houden. Want als in het leven alleen het recht van de sterkste geldt, legt de waardigheid van de zwakkere het loodje.

Ik wil er één van de tien Woorden uitlichten vandaag: het woord, de wegwijzer: steel niet. De basisvoorwaarde om te leven in vrijheid is dat we brood op de plank hebben, of rijst of maïs. Diefstal ontnemt ons het goede leven, een veilig bestaan in welzijn voor eenieder. Zoiets doe je dus niet, iemand iets ontnemen, zegt de Heer onze God tegen zijn volk Israël. Steel niet! Misschien is het nog beter om te zeggen: 'Je steelt toch niet!'. Dan is het geen bevel van buitenaf, maar van binnenuit. Want zo wil God het: je geloof spreekt vanuit je binnenste, vanuit je hart: dat doe je toch niet... Gods geboden, Zijn Woorden willen vanuit het hart werken; niet met het vingertje, omdat je anders straf krijgt of (zoals vroeger) moest biechten. Het wijst ons op een innerlijke overtuiging, dat we solidair met elkaar willen leven. Positief geformuleerd zou je dit 'gij zult niet stelen' kunnen veranderen in: ik heb genoeg. Ik ben tevreden met wat ik heb, dankbaar voor wat ik van God gekregen heb. Deze houding van tevreden zijn scheidt een sfeer van vrede en vertrouwen; daar is geen plaats voor jaloezie of naijver.

En wat heeft dit alles dan nu te maken met het verhaal uit het evangelie? Er werd toch niet gestolen in de tempel of op het plein?

Jezus heeft het hier ook niet over diefstal, in de letterlijke betekenis. Maar wel over het feit dat daar op het plein mensen zijn, die zich verrijken aan de armen, dat sommigen de waardigheid van zwakkeren aantasten.

In de evangeliezing hoorden we dat Jezus er op het plein voor de tempel letterlijk de tafels van de geldwisselaars omver gooit en er met de zweep overheen gaat. In de tempel in Jeruzalem was in de tijd van Jezus een levendige handel ontstaan in offerdieren die de gelovigen ter plekke konden aanschaffen. De dieren konden niet met Romeins of Grieks geld gekocht worden, alleen met Joods geld. Vandaar dat men zijn munten moest omwisselen. En dat gebeurde bij de geldwisselaars, die op het tempelplein zaten; zij sloegen daar een slaatje uit. Zo werden de offers een soort wisselgeld om God gunstig te stemmen. En onderwijl werden woekerwinsten gemaakt over de rugen van de armen heen. De priesters van de tempel lieten het oogluikend toe en pikten er een graantje van mee. Ze ontvingen steekpenningen. (gebeurde toen dus ook al) De economie speelde de baas over het huis van

God. Dat kon de God van bevrijding nooit bedoeld hebben. Jezus ging dus tekeer tegen die praktijk.

Jezus ergert zich eraan dat de joden van hun godsdienst een geldzaak hebben gemaakt. Breek maar af die tempel, waagt Hij te zeggen. En dat is natuurlijk tegen het zere been. Hoe durft Hij! Hij is gek, die man uit Nazareth.

Maar de tempel, de kerk die Jezus op het oog heeft, is opgebouwd uit mensen die – in de geest van de 10 woorden – zorg dragen voor elkaars geluk. Die leven vanuit de waarde: ik heb genoeg, ik ben tevreden en ik gun ieder ander ook het zijne.

En de kerk die Jezus voor ogen heeft, is opgebouwd uit mensen die willen dat er recht wordt gedaan aan iedereen. Zo worden de 10 Woorden weer echte wegwijzers naar vrijheid, naar bevrijding uit versteende regels tot zorg voor elkaar.

Want daartoe heeft de Heer, onze God ons bevrijd.....

Amen.